

A kutatási eredmények alapján kiderült, hogy a kutatónők 74, a kutatóférfiak 68 %-a szerint a nőket egy családbarát munkahely segítené legjobban a gyermekvállalásban. Egy olyan munkahely, ahol rugalmas munkaidőben dolgozhatnak, és ahol nem kell attól tartaniuk, hogy a gyermekvállalás miatt elveszítik státuszukat. A részmunkaidő lehetőségét a kisgyermekes kutatónők és kolléganőik is üdvöznék, de csak 25 és 20 %-ban.

Az adott kutatóhely vezetőjének és a kollégáknak mind a tudományos kutatásban nyújtott segítsége, mind pedig a (fiatal) kutatóhoz való emberi hozzáállása alapvető jelentőségű. Ezen kívül a kutatóhelyeken különböző mentorprogramok és kisebb közösségek kialakítása nyújthatnának segítséget a kutatóknak mind a tudományos, mind pedig a

személyes fejlődésükben. Kiemelten fontos lenne a tanácsadás szerepe például a külföldi tanulmányutakat és a hazai szakmai életbe való ismételt beilleszkedést illetően, valamint a nők esetében a gyermekvállalás utáni tudományos munka folytatásában.

A nehézségek ellenére a kutatók elégedettek magukkal és szakmai munkáikkal: a nők kétharmada, a férfiaknak pedig háromnegyede sikeresnek érzi magát munkájában; 79–85 %-uk pedig úgy nyilatkozott, hogy jól össze tudja egyeztetni a magánéletét a munkával.

Paksi Veronika

(MTA Szociológiai Kutatóintézet)
paksiv@socio.mta.hu

Szappanos Ágnes

doktorjelölt, rezidens (Simmelweis Egyetem)
drszappanos@gmail.com

IRODALOM

- Csanády M. T. – Kmetty Z. – Kucsera T. G. – Személyi L. – Tarján G. (2008): A magyar képzett migráció a rendszerváltás óta. *Magyar Tudomány*, 5, 603–616.
- Csanády Márton Tamás – Személyi László (2006): Brain Drain. Középkép a diplomás magyarokról. *Századvég*, 41, 79–122.
- Fábrí István (2008): Doktoráltak a munkaerőpiacon. A PhD fokozat szerepe a szakmai karrierépítésben. In: Fábrí István – Horváth T. – Kiss L. – Nyerges A. (szerk.): *Diplomás pályakövetés I. Hazai és nemzetközi tendenciák* Educatio Kht. – Országos Felsőoktatási Információs Központ (OFIK), Budapest, 83–98.
- Koncz Katalin (2004): A nők munkaerő-piaci helyzete az ezredfordulón Magyarországon. Statisztikai

Szemle, 82, 1092–1106.

- Nők és férfiak Magyarországon* (2005) KSH, Budapest
- Nők és férfiak Magyarországon* (2006) KSH, Budapest
- Paksi Veronika (2008) *Nők és férfiak a természettudományi kutatói pályán. A magánélet és a munka összeegyeztetése, a szakmai előrelépés akadályai.* *Kultúra és Közösség*, 1, 49–63.
- Paksi Veronika – Szalma Ivett (2008): A gyermekvállalás életkori normái. In: Füstös László - Guba L. – Szalma I. (szerk.): *Társadalmi Regiszter 2008/2.* MTA PTI–MTA SZKI, Budapest, 79–106.
- Tárki Omnibusz (2001/2a) <http://www.tarki.hu/adatbank-h/nok/abra/image054.html>
- Tárki Omnibusz (2001/2b) <http://www.tarki.hu/adatbank-h/nok/abra/image052.html>

Megemlékezés

A sors különös alakulása, hogy Harnos Zsolt április 10-én, Zsolt napon hunyt el. A szív-működése váratlanul leállt. Hirtelen halál fájdalom nélkül, de nagy fájdalom családjának, baráti körének, munkatársainak, tanítványainak és a szakma művelőinek.

Az ELTE TTK alkalmazott matematikus szakán 1966-ban szerzett diplomát. 1966 és 1987 között az MTA, az OMFB és az Országos Tervhivatal különböző intézeteiben dolgozott. 1987-től haláláig a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem (2000-től Szent István Egyetem, majd 2003-tól Budapesti Corvinus Egyetem) Matematika és Informatika Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára.

Tudományos pályafutását jellemzik a következő adatok:

A matematikai tudomány kandidátusa, 1978. (Értekezésének címe: *Szubderiváltak és érintőkúpok vizsgálata és alkalmazásai optimalizációs problémákra.*) • A matematikai tudomány doktora, 1985. (Agroökológiai adottságok rendszerének matematikai modellezése) • Az MTA levelező tagja, 1995. (Székfoglaló előadása: *Az informatika szerepe az agrártudományokban*) • Az MTA rendes tagja, 2001. (Mezőgazdasági rendszerek modellezésének néhány problémája)

HARNOS ZSOLT

1941 – 2009

Az egyetemi közéletben való részvételéből kiemelkedő a tudományos rektorhelyettesi funkció 2000–2006 között a Szent István Egyetemen és a Budapesti Corvinus Egyetemen. Doktori iskolát vezetett, és elnöke volt a BCE kertészeti tudományi részlege Élettudományi Doktori Tanácsának.

Nagyívű kutatási munkákban vett részt, illetve kutatási témákat, projekteket vezetett. A múlt század hetvenes éveinek közepétől foglalkozott a közgazdaság, agrárgazdaság, környezetvédelem, környezetgazdálkodás matematikai és informatikai kérdéseivel.

Matematikai módszertani, alkalmazott informatikai kutatásai nagyrészt jelentős hazai és nemzetközi kutatási projektekhez kapcsolódtak. Ezek közül kiemelkedők:

A magyar mezőgazdaság agroökológiai potenciáljának felmérése • A biomassza hasznosítási lehetőségeinek feltárása • Az aszálykárok elemzése • Az AGRO-21 projekt • Az AGRO-QUALITAS program • Az agrotechnika termőképességre gyakorolt hatásainak elemzése (IIASA – nemzetközi projekt) • A klímaváltozás és annak várható hatása a mezőgazdaságra (CLAIRE és CLIVARA nemzetközi projektek)

A múlt század kilencvenes éve óta kutatási tevékenysége elsősorban az időjárás-válto-

zékonyosság, a klímaváltozás előre jelzett alakulásának elemzésére, a mezőgazdaságra gyakorolt hatásainak feltárására irányultak.

Részt vett a VAHAVA (*Változás–Hatás–Válaszadás*) elnevezésű projektben 2003–2006 között. Ez a projekt képezte a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia tudományos alapját. A stratégiát az Országgyűlés 2008. márciusban egyhangúlag elfogadta. A projekt folytatását jelentette a *Felkészülés a klímaváltozásra: Környezet-Kockázat-Társadalom (KLIMAKKT)* program, melynek vezetője volt. Bekapcsolódott az Európai Unió *Adaptation and Mitigation Strategies: Supporting European Climate Policy (ADAM)* elnevezésű projektbe, és a magyar csoport munkáját irányította.

2007-ben vezetésével alakult meg az „Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz” elnevezésű akadémiai kutatócsoport.

Több nemzetközi szakmai szervezetben tevékenykedett, és vállalt el vezetői funkciókat. Felelős kiadója volt a *KLÍMA-21 Füzetek* folyóiratnak.

2002-ben kutató és oktató munkája elismeréseként megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetését.

2006-ban munkásságának elismerését Széchenyi-díjjal jutalmazták.

Harnos Zsolt kiváló tudós, oktató és kutatószervező volt. Igényes és munkabíró, talán többet is vállalt, mint amennyit kellett volna. Jó érzékkel rendelkezett a különböző szakterületekhez tartozó személyek összefogásához és valódi interdiszciplináris projektek, programok kidolgozásához. Korán távozott el. Az új projekt (*Klimaváltozás és Biztonság*) kidolgozását és megalapozását elkezdte, de végrehajtani már nem tudja.

Engem személyes barátság is fűzött hozzá. 1978-tól dolgoztunk közös kutatási témákban. Egy kicsit tanítványomnak is tekintem, de több területen ő volt az én tanítóm.

2008-ban tréfálkozva a következőt mondtam egymás között, baráti társaságokban és a szélesebb szakmai nyilvánosság előtt is: „Az elmúlt harminc évben én voltam a projektvezető és te voltál az elsőszámú szakértő. Most cserélünk. A következő harminc évben te leszel a projektvezető, és én ott állok mögötted.” Sajnos ebből csak egy év valósult meg.

Láng István
az MTA rendes tagja

1942-ben született Pécsen, szinte pontosan azzal egy időben, hogy Robert Oppenheimer irányításával az Egyesült Államok nekilátott a Manhattan-terv megvalósításának. Kamasz volt, amikor a Szovjetunióban fellőtték az első szputnyikot, és megépültek az első ipari célú atomerőművek. Talán ezek az események is közrejátszottak abban, hogy a remekül zongorázó, a természettudományok, a történelem és az irodalom iránt egyaránt érdeklődő, tehetséges fiatal ember épp a fizikát választotta hivatásául.

Az ELTE fizikus szakának elvégzése után a KFKI-hoz került, és nagy lelkesedéssel kapcsolódott be a magfizikai kutatásokba. Kandidátusi értekezését a kalifornium-252 neutronspektrumáról írta, olyan témáról, melynek gyakorlati jelentőségén túl pedagógiai haszna sem volt elenyésző. 1975-től a Részecske- és Magfizikai Kutató Intézet tudományos igazgatóhelyetteseként, később a Műszaki és Természettudományos Társulatok Szövetsége (MTESZ) főtítkárhelyetteseként a kutatáson túl a magyar tudomány nemzetközi kapcsolatainak fejlesztésén és a tudományos ismeretterjesztés fellendítésén fáradozott.

Nem csoda, hogy elhalmozták munkával. Kiváló áttekintő és rendszerező képességek, ragyogó emlékezőtehetségének, széleskörű szakmai tudásának köszönhetően szinte bármely tudományszervezéssel kapcsolatos feladat ellátására ő tűnt a legalkalmasabb jelöltnek. Történész körökben is nagy feltűnést és elismerést keltett 2001-ben megjelent könyve, melyben sokéves gondos

JÉKI LÁSZLÓ
1942–2009

Jéki László türelmes, higgadt, derűt és nyugalmat sugárzó ember volt. Szellemi értelemben mégis a felvilágosodás gyermeke, örökké nyughatatlan, enciklopédista alkat, akit a kíváncsiság hajtott. Az egyiptomi szarkofágoktól Alfonse Mucha plakátjain keresztül a musicalekig szinte minden érdekelt. Könyvtárának állandó bővítésén kívül gyűjtött bélyeget, képeslapot, pénzérmét, röplapot stb. Beutazta a fél világot, mégis minden útjára úgy készült, akár Humboldt egy tudományos expedícióra. Áttanulmányozta az adott térség történetét, zenéjét, irodalmát, konyháját, és igyekezett a lehető legtöbbet belesűríteni a programba. Útközben mindent lefényképezett, s a képeket gondosan rendszerezte, albumokba ragasztotta. Rejtély, hogy mindegyik honnan volt ideje, energiája. Életének utolsó negyedében fokozatosan elhatalmasodó, gyógyíthatatlan betegség kínozta, melyet panasz nélkül, rendkívüli méltósággal viselt.

Csodával határos módon épp ez az utolsó tizennyolc esztendő volt Jéki László életé-

adatgyűjtés és levéltári munkák alapján, ritka dokumentumokra támaszkodva megírta a KFKI történetét. Szintén történészi kvalitásait dicséri *Vasasok Vasason – vasbányászat és vaskohászat a középkorban* című műve, melyben kimutatta, hogy szülőfaluja, Pécs-Vasas község minden bizonnyal Árpád-kori vasbányászairól kapta a nevét, és valószínűsítette a régi bányák színhelyét. E helytől nem messze a régészek később középkori vasolvasztó nyomaira bukkantak.